UROCZYSTOŚĆ Z OKAZJI 84 ROCZNICY PIERWSZEJ MASOWEJ ZSYŁKI NA SYBIR we Wrocławiu w dniu 9.02.2024r.

Od momentu, kiedy MY – Sybiracy, możemy śmiało i otwarcie mówić o naszym zesłaniu lub deportacji - obchodzimy we Wrocławiu kolejne rocznice Masowych Zsyłek na Sybir. Dzisiaj obchodziliśmy 84 ROCZNICĘ PIERWSZEJ MASOWEJ ZSYŁKI NA SYBIR. Umownie za ten moment, przyjmujmy datę 17.09.1988r. kiedy po raz pierwszy ok. 400 Sybiraków spotkało się w gmachu Polskiego Radia we Wrocławiu z inicjatywy p. Redaktor Urszuli LUBECKIEJ!

Dzisiejsza Uroczystość była przygotowywana i zorganizowana, przez: WOJEWODĘ WROCŁAWSKIEGO, PREZYDENTA WROCŁAWIA, DOWÓDCĘ GARNIZONU, DYREKTORA IPN ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, DOLNOŚLĄSKIEGO KURATORA OŚWIATY ORAZ ZARZĄD ODDZIAŁU ZWIĄZKU SYBIRAKÓW WE WROCŁAWIU.

Na naszą „Sybiracką uroczystość" przybyło wielu zaproszonych Gości nie tylko z Wrocławia ale i Dolnego Śląska, szczególnie z Terenowych Kół Związku Sybiraków. Niżej wymienione osoby, reprezentowały urzędy naszego województwa i Wrocławia, a mianowicie:

- **JE ks. abp Józef KUPNY – Metropolię Wrocławską;**
- **Pan generał Paweł PÓŁTURZYCKI z nadkomisarzem Arkadiuszem MAJCHERKIEM – Wojewódzką Komendę Policji;**
- **Pan Piotr Sebastian KOZDROWICKI – Wojewodę Dolnośląskiego;**
- **Pani Ewa SKRZYWANEK – Kuratorium Oświaty we Wrocławiu;**
- **Pan Roman POTOCKI – Starostwo Powiatowe we Wrocławiu;**
- **Panie: Dorota FELIKS i Dorota CIASTEK – Urząd Prezydenta Wrocławia;**
- **Pan dr hab. Kamil DWORACZEK – Wrocławski Oddział Instytut Pamięci Narodowej;**
- **Pan Paweł ASZKIEŁOWICZ - Marszałka Województwa Dolnośląskiego;**
- **Ks. Franciszek Głód – Kapelan Dolnośląskich Sybiraków, ks. Jerzy ŻYTOWIECKI - proboszcz kościoła rzymskokatolickiego pw. św. Bonifacego, o. Witold Baran – proboszcz kościoła pw. NMP Matki Pocieszenia;**
- **Pan Tomasz STROGULSKI – Związek Armii Krajowej;**
- **Pan Jacek OSSOWSKI – Radę Miejską Wrocławia;**
- **Pan płk. Marek BRZEZICHA – Dowódca - Garnizon Wrocław;**
- **Pani płk Anna CZAJKOWSKA – Prorektor ds. Uczelni - Akademię Wojsk Lądowych;**
- **Pan inspektor Rafał SICZKA – Komendę Miejskiej Policji we Wrocławiu:**
- **Pan Andrzej JERIE i Pani Kamilla JASIŃSKA – Ośrodek Pamięć i Przyszłość**
- **Pani Ilona GOSIEWSKA i Pan Dominik ROZPĘDOWSKI – Stowarzyszenie ODRA-NIEMEN;**
- **Pani dr Małgorzata KORONKIEWICZ-HUPAJŁO – Fundację WSPÓLNOTA POKOLEŃ;**
- **Pan Piotr KOŚCIELNY – Komendant Straży Miejskiej w „towarzystwie" 4 członków z Referatu Patroli Konnych;**
- **Pani Antonina KURZAJ – Prezes Stowarzyszenia Pamięci Ofiar Sybiru.**

Obok wyżej wymienionych osób i Im towarzyszącym uczestniczyli DYREKTORZY SZKÓŁ z NAUCZYCIELAMI i UCZNIAMI, Sybiracy bez względu na swój wiek i miejsce zamieszkania, niektórzy wraz z opiekunami. Z radością należy stwierdzić, że byli również mieszkańcy Dolnego Śląska i mieszkańcy Wrocławia /głównie parafianie kościoła św. Bonifacego/.

Z wielkim szacunkiem należy się odnieść do uczestnictwa Pocztów Sztandarowych z: Akademii Wojsk Lądowych, Organizacji Kombatanckich, Policji, 16 BOT, Zarządu Oddziału Związku Sybiraków, a szczególnie z 8 szkół! Ponadto w Uroczystości uczestniczyła Kompania Honorowa z Akademii Wojsk Lądowych i Orkiestra Reprezentacyjna Komendy Wojewódzkiej Policji.

PRZEBIEG UROCZYSTOŚCI:

Uroczystość przebiega w trzech fazach i w miejscach blisko siebie leżących:

I. **UCZESTNICZYMY WE MSZY ŚW. W KOŚCIELE PW. ŚW. BONIFACEGO ODPRAWIANEJ PRZEZ KSIĘŻY: Ks. dr Jerzy Żytowiecki – proboszcz parafii na wstępie powitał wszystkich zebranych i poprosił JE ks. abp. Józefa Kupnego o przewodniczenie we mszy św. Ks. Arcybiskupowi we mszy św. towarzyszyli: kapelan Sybiraków na Dolnym Śląsku – ks. prof. dr hab. Franciszek Głód i proboszcz rzymskokatolickiej parafii pw. NMP Matki Pocieszenia – o. Witold Baran /tutaj przy ul. Wittiga 10 jest wystawa o Zesłańcach i Deportowanych od początku XVII w. w Sanktuarium Golgoty Wschodu przy Kościele Redemptorystów/. Treścią kazania JE ks. abp. było nawiązania do zsyłek i życia Sybiraków w ZSRR. W mszy nie mógł wziąć udziału ks. Andrzej Pańczak ze Złotnik – twórca kolumbarium i tablic pamiątkowych od początku państwa polskiego do dnia**

dzisiejszego, na dojściu do ołtarza Matki Bożej Królowej Polski!

W trakcie nabożeństwa: ks. Jerzy ŻYTOWIECKI, o. Witold BARAN, J.E. ks. abp. Józef Kupny i ks. prof. Franciszek Głód

Ołtarz w kościele pw. św. Bonifacego. W trakcie modlitwy „Ojcze Nasz…”

Uczestnicy Uroczystości – z przodu Goście zaproszeni i Sybiracy

Poczty Sztandarowe/8/ ze szkół Wrocławia

Słowa pieśni – niech będą mottem mszy św. i naszego życia!
Poczet Sztandarowy AWL

Przedstawiciele poszczególnych Kół Sybiraków i Parafianie

II. UCZESTNICZYMY PRZY POMNIKU ZESŁAŃCOM SYBIRU - W CZĘŚCI PATRIOTYCZNEJ.

Posterunek Honorowy, wystawiła AWL /przed rozpoczęciem uroczystości religijno-patriotycznej/

Tutaj po wygłoszeniu formuły rozwiązania zgromadzenia publicznego, przez Wiceprezesa Związku Sybiraków – Oddział Wrocław p. Romana Janika, odśpiewaliśmy Hymn Rzeczypospolitej Polskiej. Po czym nastąpiły wystąpienia okolicznościowe, w których głos zabierali:
- w imieniu Prezesa ZO we Wrocławiu /z powodu choroby oka/ głos zabrał – prezes Koła Fabryczna Związku Sybiraków p. dr inż. Antoni Tunkiewicz. Treść

przemówienie zostało przedstawiano po P.S.:

- Wice Wojewoda Dolnośląski p. dr Piotr Sebastian Kozdrowicki;

- Dolnośląska Kuratorka Oświaty p. Ewa Skrzywaczek;

- Dyrektor IPN we Wrocławiu p. dr hab. Kamil Dworaczek oraz dr Andrzej Janusz Jerie – Dyrektor Ośrodka „Pamięć i Przyszłość”

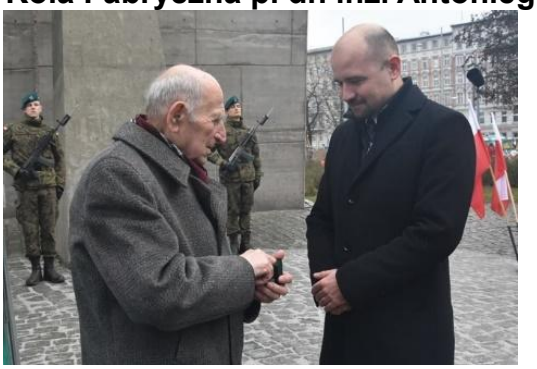

Po przemówieniach nastąpił moment na wręczenie odznaczeń przez Związek Sybiraków. Wyróżnienia otrzymali:

1. **Prezydent RP pan Andrzej Duda wyróżnił SREBRNYM KRZYŻEM ZASŁUGI – Panią Antoniną KUŻAJ za wybitne zasługi w działalności społeczno-kombatanckiej i za popularyzowanie wiedzy o martyrologii Polaków na Wschodzie – w imieniu Prezydenta RP aktu dekoracji dokonał Wice Wojewoda Dolnośląski p. dr Piotr Sebastian Kozdrowicki;**

2. **Prezes Zarządu Głównego Związku Sybiraków pan Kordian Borejko wyróżnił ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZA ZASŁUGI DLA ZWIĄZKU SYBIRAKÓW" - Pana dr. hab. Kamila DWORACZKA za kultywowanie pamięci o zbrodniach sowieckich dokonanych na Polakach „Zesłańcach Sybiru" i pracę na rzecz Związku. Odznaczenie wręczył /jak i w p.II.3/ Przewodniczący Głównej Komisji Rewizyjnej Związku Sybiraków pan Roman Janik w asyście Prezesa Koła Fabryczna p. dr. inż. Antoniego Tunkiewicza;**

3. **Prezes Zarządu Oddziału Związku Sybiraków w imieniu Zarządu Oddziału wyróżnił MEDALEM PAMIĄTKOWYM „95 LECIA POWSTANIA ZWIĄZKU SYBIRAKÓW" za szczególne zasługi w wspieraniu działalności Związku i patriotyczną postawę – nw. osoby:**
   3.1. J.E. księdza Arcybiskupa Józefa KUPNEGO;

3.2. Dyrektor S.P. nr 83 Panią Ewę NADZIEJĘ;
3.3. Pana płk. Marka BRZEZICHA;
3.4. Pana gen. Piotra PŁONKĘ /w zastępstwie przekazano Pani podpułkownik/;
3.5. Pana Tytusa CZARTORYSKIEGO /w zastępstwie przekazano Panu Aszkiełowiczowi/;
3.6. Pana Pawła ASZKIEŁOWICZA.

Osoby wyróżnione Medalem 95 - lecia Powstania Związku Sybiraków i dyplomem

Wszystkim Wyróżnionym w imieniu Sybiraków gratulujemy i zapraszamy do dalszej owocnej współpracy!

4. Ks. prof. dr hab. Franciszek Głód zaprosił wszystkich Uczestników do wspólnej modlitwy w imieniu Sybiraków, którzy zostali na zawsze w syberyjskiej ziemi, nawet często nie wiadomo, gdzie są Ich mogiły, jak również tych Sybiraków co szli do Polski walcząc o Jej Niepodległość /w armii gen. Władysława Andersa i 1WDP płk. Zygmunta Berlinga i różnych formacjach Polski Walczącej/ i

zostali
pochowani na różnych cmentarzach Europy i Afryki /np. Monte Cassino, Ancona, Lenino, Tobruku, Bolonii, itd./ oraz którzy odeszli, po powrocie do kraju …

5. **Po modlitwie i kilku wspomnieniach naszego Kapelana ks. Franciszka GŁODA odbył się APEL POLEGŁYCH i „Dla uczczenia pamięci Ofiar Masowej Zsyłki na Sybir – SALWA HONOROWA”.**

6. **„TREMOLO” towarzyszyło w czasie składania wieńców i wiązanek kwiatów, a na zakończenie trębacz zagrał „CISZĘ”.**

Wieniec od Zarządu Oddziału we Wrocławiu

Wieńce i kwiaty złożyli wszyscy uczestnicy Uroczystości …

Kwiaty z Koła Fabryczna składają, pp.: Irena, Nijola i Barbara

Wiązanka kwiatów od Uczniów

7. **Na zakończenie Uroczystości dla uczczenia 84 Rocznicy Pierwszej Masowej Zsyłki Polaków na Sybir orkiestra odegrała PIEŚŃ REPREZENTACYJNĄ WOJSKA POLSKIEGO i odśpiewaliśmy HYMN SYBIRAKÓW.**

8. **Uroczystość została zakończona podziękowaniem za uczestnictwo Pocztom Sztandarowym, Posterunku Honorowego, Kompanii Honorowej z Pocztem Sztandarowym z AWL, Orkiestrze Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu oraz Straży Miejskiej z udziałem Konnej Straży Miejskiej!**

III. **Wszystkich Uczestników spotkania po podziękowaniu za Uczestnictwo w uroczystości, w imieniu Sybiraków i Sponsorów Spotkania /Urząd Prezydenta Wrocławia i Gmina Wrocław/ zaprosiliśmy na symboliczny, skromny i ciepły posiłek oraz kawę lub herbatę – do „Domku Stacji Wąskotorowej - Ciuchcia”. Ks. Proboszcz Osoby wyróżnione i Sponsorów zaprosił na posiłek na plebanię.**

Kwiaty i znicze są symbolem naszej pamięci o Zesłańcach, Deportowanych I tych co zginęli walcząc o wolną i niepodległą Polskę w l. 1939-1956!

„JEŻELI KRZYŻ PRZEBIJA ŻELBET, MY SYBIRACY PRZEBACZMY SWOIM OPRAWCOM”

P.S. Najważniejsze problemy związane z wystąpieniem…

Ogólne założenie do dzisiejszego przemówienia, zostało opracowane przez Prezesa Zarządu Oddziału we Wrocławiu, Pana Ryszarda Janosza, jednak pozwolił mnie moje wystąpienie, dostosować „do siebie”, z czego skorzystałem w poniższym tekście! Treść przemówienia oparłem zasadniczo o fakty historyczne i o własne przeżycia jak zesłaniec – dziecko, przebywające z rodziną na Syberii od 25.03.1945 do 12.12.1955r. we wsi Byrgazowo k/Burietu n/Angarą! Oto one:

„SZANOWNI ZEBRANI - SERDECZNIE PAŃSTWA WITAM NA UROCZYSTOŚCI POŚWIĘCONEJ 84 ROCZNICY PIERWSZEJ MASOWEJ ZSYŁKI NA SYBIR.
Zgromadziliśmy się dzisiaj by uczestniczyć w bardzo ważnej dla nas SYBIRAKÓW uroczystości upamiętniającej wydarzenia sprzed 84 lat, czyli z 9/10 luty 1940r. W pamięci naszej wraca koszmar tamtych dni. My byliśmy wówczas dziećmi. Najstarsi spośród nas /mieli wówczas ok. 16 lat, dzisiaj kończą 100 lat, np. pp. Weronika i Władysława w Kole Fabryczna/ pamiętają i

nigdy nie zapomną bólu tamtej lutowej nocy, kiedy odbywała się pierwsza masowa deportacja Polaków na Sybir. Wywieziono wg różnych źródeł: POLSKICH – 220000, ZSRR – 140000. W tym ok. 70% POLAKÓW.
Ze względu na fakt, że modliliśmy się, za wszystkich Zesłańców i Deportowanych, to niniejszym uzupełniam o podstawowe dane /może przydadzą się Czytelnikowi/. Słuchacze w dniu 09.02 – mieli skrócone dane, z poniższych tabel.
Tak jak w czasie zaborów, tak i w tym okresie /a głównie, po podpisaniu „Paktu Ribbentrop-Mołotow" – 23.08.1939 r./, a faktycznie po 17.09.1939 byliśmy w stanie wojny z sąsiadem ze wschodu. Rosja carska i bolszewicka oraz ZSRR - była naszym wrogiem! Skoro jesteśmy w stanie wojny, to można „wytłumaczyć" niektóre zachowania wroga, w tym deportacje i zsyłania!

L.P.	Data zesłania	Ilość Zesłanych	Uwagi
	1937-1938	Ok. 110000	Dotyczy Polaków z ziem Białorusi i Ukra-iny. Ponadto ok. 100000 mężczyzn zabito
1.	10/1939	Ok. 50000 Ok. 55000	Przesiedlenie Polaków z centralnej i zachodniej Polski na Kresy
			Na podstawie uchwały rządu sowieckiego z 05.12.1939 nr 1001-558 ss o wysiedleniu, zestawiono m.in. poniższe dane:
2.	9/10.02.1940	140000* 220000** 220000-250000	* -wg danych rosyjskich **- wg danych polskich W tym 70% Polaków. Dzieci - 43.6% Ural i Krasnojarski Kraj
3.	13-14. 04.1940	61000* 320000** 300000	W tym głównie kobiety i dzieci /ok. 80% zesłanych/ . Kazachstan
4.	05-06.1940	80000* 240000** 250000	W tym głownie obywatele Polski pochodzenia żydowskiego /wg danych rosyjskich ok. 80%/
5.	05-06.1941	85000* 280000** 280000	Wywieźli kwiat polskiej inteligencji i ludzi dobrego gospodarzenia. Wykształconych

Kolor niebieski – dane wg „Historia Polski" – Przegląd Reader's Digest. W-wa 2000

Ad.1 – wysiedlono osadników wojskowych, niższych urzędników państwowych, służbę leśną, pracowników PKP, itd. Zsyłano do: Komi, w płn. obwody Rosyjskiej Federacji, do Kraju Krasnojarskiego i Ałtajskiego. Głownie do prac przy wycinku lasu.
Ad.2-5 – wg IPN razem zesłano w granicach 1mln (luty 1940 – 200-250 tys., kwiecień 240-320 tyś., czerwiec /I tura/ 220-400 tyś., /II tura/ 200-300 tyś., w czerwcu 1941 – 200-300 tyś. Wg archiwum radzieckich 300-350 tyś.
Ad. 1-5 – w tych okresach w ACz było jeńców ok. 240000 z tego skierowano 125000 do obozów pracy i obozów koncentracyjnych.
W łagrach było ok. 45000, a w obozach: starobielskim, ostaszkowskim i koziel-skim – WYMORDOWANO 14587! Zmarło ok. 60000 osób!
Do służby w ACz skierowano ok. 150000, a do specjalnych batalionów ok. 100000 - główne z żołnierzy wziętych do niewoli.

W latach 1940 - 1941 – to właściwie była zemsta Stalina za 1920 r. Takiego „zezwierzęcenia" Zesłańcy nie widzieli. Osoby, które umierały w podróży /w tym okresie była największa umieralność – wynosiła 25%/, były grzebane w zaspach śnieżnych lub tylko wyrzucane z wagonu. W czasie transportu „bydlęcymi wagonami" jak i w rejonach zesłania dawki żywnościowe były głodowe.

Głównym terenem zesłania były tereny północne ZSRR /Komi, Archangielsk, a także rejony Krasnojarska, Irkucka i Świerdłowska.
W tym okresie /jak i za poprzednich zsyłek/ rząd ZSRR dążył do wyniszczenia elit intelektualnych, ekonomicznych, a głównie politycznych a także do przeprowadzenia czystek etnicznych /Litwa, Białoruś, Ukraina/. Podstawą prawną do zesłania z ziem białorusko-ukraińskich był rozkaz NKWD nr 001223z 11.10.1939 r., natomiast litewskich – 0054 z dnia 28.11.1940 r.
Zesłańcami głownie byli: urzędnicy państwowi, sędziowie, nauczyciele, oficerowie WP i służb specjalnych, policjanci, księża wszystkich wyznań, szlachta, ziemianie, bankowcy, przemysłowcy, itd.
Gdyby Niemcy pokonali ZSRR – podobny los również czekał obywateli Polskich. Wówczas nie tylko elita Polski, ale większość narodu miała być przesiedlona na „wolne" obszary Syberii! W pierwszym i drugim przypadku – sąsiedzi dążyli do wyniszczenia NARODU POLSKIEGO i traktowali jak niewolników!
Napaść Niemiec na ZSRR /22.06.1941 r./ zmienił sytuację Polaków na terenie ZSRR. W dn. 30.07.41 r. został podpisany układ Sikorski – Majski, na mocy którego rozpoczęto formowanie Armii Polskiej. Dotychczasowe dyrektywy Stalina z 02.11.1940 i 04.06.1941 r. o utworzeniu dywizji polskiej czy batalionów pracy – spełzły na niczym /w pierwszym przypadku o morderstwie w Katyniu – odmowa Kazimierza Bartla, w drugim – napaść Niemców/.
Rosjanie nie dotrzymali umowy z Polakami, głownie w zakresie dostaw: żywności i uzbrojenia - to m.in. była przyczyna, że Armia Andersa opuściła tereny ZSRR w ilości 78740 żołnierzy i 37002 cywilów /w tym 13948 dzieci/.
Po wojnie część żołnierzy nie wróciła do PRL, a osiedliła się m.in. w Anglii /wujek Władysław Andrzejewski – stracił nogę pod Monte Casino. W Manchesterze prowadził po wojnie pub/, USA, Australii /w. Kazimierz Andrzejewski/ i w wielu innych krajach.

Utworzenie w maju 1943 r. 1dywizji WP /d-ca płk Zygmunt Berling/, a następnie 1 i 2 AWP umożliwiło powrót osób do kraju, które w dn.17.09.1939 r. mieli obywatelstwo polskie! Ok. 2.5 mln miało wrócić do Polski do połowy 1945 r. Wróciło ok. 1.5 mln.
Na przedwojennych ziemiach Polski, które zagarnął ZSRR /190000 km. kw./ mieszkało ponad 13,2 mln obywateli polskich – w tym 5 mln Polaków.
Najwięcej z terenów ZSRR wróciło do kraju w 1945 r. – 742631 i w 1946 – 640014 ludzi, W TYM WIELE SIEROT, z DOMÓW DZIECKA!
Okres II w. św. był najgorszym okresem dla zesłańców, zarówno pod względem terminu i miejsca wywiezienia, a może nawet pracy /kopalnie, wyręb lasów, itp./, a głównie racji głodowych.

W tym okresie ZSRR był naszym wrogiem, mimo stworzonej koalicji antyhitlerowskiej. Polacy walczyli na wszystkich frontach i ponieśli największe ofiary materialne, a głównie w ludziach /ponad 6mln obywateli polskich /od 1939/, w tym 3 mln narodowości żydowskiej /Holocaust „czyli całopalenie" od 1942/!

OKRES PODPORZĄDKOWANIA POLSKI - ZSRR /POLSKA JAKO PRL/ - OKRES ROZWOJU „PRZYJAŹNI POLSKO-RADZIECKIEJ"!

Stało się. Część WP walczy o Polskę na Zachodzie /Tobruk, Monte Casino/, część z „bratnią: ACz na Wschodzie /Lenino, Warszawa, Kołobrzeg, Wrocław i dalej na Berlin /1A/ i Pragę /2A/. ACz wyzwala z pod okupacji niemieckiej tereny Polski, a NKWD ustala swoje na wyzwolonych ziemiach rządy!

ZSRR stosuje dalej walkę z Armią Krajową, i innymi organizacjami, które walczyli z ACz / akcje: „Burza" w tym operacja „Ostra Brama", później „Deszcz"/. W kraju trwa represja, aresztowania i deportacja ludności cywilnej z Kresów Wschodnich. Ponoć w l. 1944-1945 zsyłano 2-2.5 tyś. osób/m-c. Po operacji „Ostra Brama" NKWD zesłało 6000 powstańców w głąb Rosji!
W maju 1943 r. z inicjatywy Związku Patriotów Polskich /Wanda Wasilewska, polska działaczka lewicowa, pisarka, później przyjęła obywatelstwo rosyjskie/ powstała 1DWP /dowódca płk Zygmunt Berling/, a następnie 1. Armia Polska, która liczyła ok. 107 000 żołnierzy.
W kraju od lipca 1944 r. działa PKWN /za zgodą i z wyznaczenia J. W. Stalina/. Idea polityczna – lewicy - i struktury trwały do 1989 r.! Od 01.01.1945 r. jest Rząd Tymczasowy, a od 28.06.45 – Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej. Następuje z czasem wielka „przyjaźń" między PRL a ZSRR. Powołuje się RWPG, chyba dla rozwoju ZSRR i Układ Warszawski /organizacja polityczno-wojskowa, pod przewodnictwem ZSRR – 14.05.1955 – 01.07.1991r./. A tym czasem dalej trwały deportacje mimo „uścisków i pocałunków"… nawet do 20 lat /a zesłańców w l. 1948-49 – na czas nieokreślony!/.
Poglądowe dane, podano w niniejszej tabeli:

L.P.	Rok /lata/ zesłania	Ilość zesłanych	Uwagi
1.	1944	Ok. 30000 5000	AK. W tym 15000 górników do Zagłębia Donieckiego Z Polski Centralnej
2.	1945-1946	Ok. 2-2.5 tys/m-c	Głownie żołnierzy AK
3.	05.1948, 03.1949, 10.1951	3000-4000 rodzin	Rejon Tomska, Krasnojarska i Irkucka. W 1951 - 888 osób z Armii Andersa
4.	1952	1800	Kułacy /głównie z BSRR/
57.	1945-1953	Ok.15000	Tylko Kaszubów /Wikimedia/

Na podstawie OBliU „MEMOROIAŁ" w Moskwie /wg. Aleksandra GURIANOWA/ /dotyczy Litwy i ziem polskich wchodzących w skład ZSRR/

L.P.	Rok /data/ zesłania	Ilość zesłanych*	Uwagi
1.	22.05.1948	Ok. 49000	Operacja „Wiosna". AK-owcy i kułacy /LSRR/
2.	25.03.1949	Ok. 32000	Operacja „Priboj". J.W. Polacy WW. /LSRR/ - w tym autor

3.	**Kwiecień 1951**	**4500**	**Byli żołnierze PSZ z rodzinami z LSRR, BSRR i USRR**

- **Ogółem w l. 1930-1952 deportowana w głąb ZSRR 5.1 – 5.125 mln obywateli polskich.**
- **W latach 1944 – 1952 /tzw. 4 okres deportacji/ - 460-476 tys.**

Po 1959 r. na terenie ZSRR mieszkało jeszcze ok. 34300 Polaków. W 2002 za Uralem jeszcze pozostało ok. 24600 Polaków.

„PODSTAWĄ PRAWNĄ" ZESŁAŃ I DEPORTACJI BYŁO:

29.01.1949r. Rada Ministrów ZSRR podjęła uchwałę nr 390-138/ściśle tajne „O wysiedleniu z krajów nadbałtyckich, szczególnie z terytoriów wiejskich tzw. kułaków oraz bandytów i nacjonalistów oraz ich rodzin".
19.03.1949 r. LSRR /Litwa/ podejmuje uchwałę wykonawczą nr 176/ściśle tajną o wywiezieniu 6000 rodzin kułackich. Na tej podstawie nasz dokument „Wypiska" o zesłaniu w dn. 25.03.1949 r. podpisali: przewodniczący Syczygow i naczelnik MGB LSRR ppłk. Grypin oraz dokument "Zakluczenije" z ww. datą zsyłający nas /6 osób/ jako „kułaków" na Syberię /podpisany przez ppłk. Figurina i kpt. Życkiego/ oraz zatwierdzony przez gen. por. Gordińskiego! – na speczesłanie /typowe litewskie nazwiska?/. W uzasadnieniu tego dokumentu podano: „nikt nie służył w armii sowieckiej, nie brał udziału w wojnie Ojczyźnianej i niema zasług dla swego kraju - ZSRR!, a MY – byliśmy Polakami, a naszą Ojczyzną była – Polska!
– dane na podstawie Lietuvos Ypatingasis Archyvas nr 5/1/22375/5-6. Wydano w Wilnie 04.04.2000r. przez Konsula w Wilnie – poz. rej. 31-D-54-00/226.
Jednak najważniejszą sprawą, naszego zesłania była pomoc przez rodziców polskim partyzantom w czasie II wojny światowej.

Po tej dacie Sowieci wywieźli jeszcze w latach: 1950 - 1355 osób, 1951 - 20000. Razem w latach 1941-1952 z LSRR na podstawie teczek znalezionych w archiwum w Moskwie aż 128068 nazwisk /opr. W.K.Roman/.

ZESŁAŃCY BYLI POZBAWIENI wszelkich praw. BYLIŚMY NIEWOLNIKAMI. „WOLNOŚĆ" przykładowo rodzina mojego ojca – 5 osób uzyskała … w 1998r. Wg poniższego dokumentu:

/Zaświadczenia Republiki Litewskiej nr 30-B-148 z 19.10.2021r. Wysiedleni na podstawie postanowienia Rady Ministrów nr 176/s z 19.03.1949r. PODSTAWA: LYA z 12.10, zaświadczenie z archiwum nr 6107-Cz. (F.C-5.Ap. 1akta sprawy 22375). TREŚĆ: *Kierując się zmienioną ustawą nr VIII-656 z 12.03.1998r. Republiki Litewskiej „w sprawie osób represjonowanych za przeciwstawienie się reżymowi okupacyjnemu oraz w sprawie odzyskania praw obywatelskich" on(ona) są niewinni wobec Republiki Litewskiej i są przywrócone wszystkie prawa obywatelskie*/. W podpisie: Kierownik A. Kalpokas. Pieczęć wydziału archiwalnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej – (Rep.Tłum. 172 z 15.11.2001r. Tłumacz mgr Irena Hryckiewicz, Olsztyn.)

SZANOWNE PAŃSTWO!
DZISIAJ, spotykamy się pod Pomnikiem „Zesłańcom Sybiru”, aby tak jak co roku, uczcić pamięć naszych najbliższych, którzy nie zdołali przeżyć straszliwych warunków zesłania i pozostali na zawsze w SYBIRYJSKIEJ ZIEMI ZARZĄDZANEJ PRZEZ OKRUTNYCH LUDZI.
Proszę mnie wybaczyć, ze tutaj specjalnie nie użyłem na „NIELUDZKIEJ ZIEMI” – GDYZ DZIĘKI NIEJ, MIELIŚMY m.in.: LEBIODĘ, KOMOSĘ, POKRZYWĘ, SZCZAW, CZEREMCHĘ, POZIOMKI I INNE OWOCE – dlatego MOGLIŚMY PRZEŻYĆ!
Spotykamy się także po to, aby pamięć o okrutnej zbrodni dokonanej na Polakach przez bolszewickich oprawców, nie zaginęła, nie poszła w niepamięć! Jesteśmy już pokoleniem odchodzącym i dlatego zależy nam bardzo, aby na trwale zapisać nasze bolesne doświadczenia w PAMIĘCI MŁODEGO POKOLENIA, W PAMIĘCI NARODU – a to będzie zapewne zasługa naszych NAUCZYCIELI I WYCHOWAWCÓW, w różnych miejscach NAUCZANIA I KSZTAŁCENIA!

WŁAŚNIE TAKI CEL MA DZISIEJSZA UROCZYSTOŚĆ.

Po tych słowach, przedstawiłem i serdecznie przywitałem wszystkich obecnych /wymienionych na wstępie niniejszego sprawozdania-artykułu/ na Uroczystości z imienia i nazwiska oraz wykonywanej funkcji w swoim miejscu pracy. Jednocześnie przeprosiłem osoby, które były zaproszone, ale nie powiadomiły Organizatorów o przybycie i Ich nie wyszczególniłem – w trakcie powitania lub podziękowania za uczestnictwo, czy też pomyliłem nazwisko.
Jeżeli ktoś z Państwa został pominięty lub w jakiś sposób „skrzywdzony” /np. małą ilością miejsc do siedzenia/ raz jeszcze niniejszym w imieniu Organizatorów i swoim przepraszam.

Wszystkim instytucjom i Osobom, które przygotowały posiłki i usługiwały Uczestnikom Uroczystości – serdecznie dziękuję w imieniu Organizatorów. Straży Miejskiej i policji słowa podziękowania kieruję, za zabezpieczenie porządku w rejonie przebiegu Uroczystości.

Panu płk. (s) Andrzejowi Powidzkiemu za zdjęcia i tekst z przebiegu Uroczystości – które nasunęło mnie pewną myśl.

Dobrze byłoby, oby nasi historycy wydali jedną wspólną, jednolitą „historię”, która w sposób „oczywisty, przybliżony” podawała dane – odnośnie ilości osób i miejsc zesłania! Ponieważ czytając różne opracowania historyczne, są różne rozbieżności. Chociaż cel jest jasny – wyjaśnienie … szkód w ludziach i w majątku, które Rzeczypospolita Polska poniosła!
Panu Krzysztofowi Majerowi dziękuje za przysłanie materiałów opracowanych przez p. Andrzeja Powidzkiego, na mój adres internetowy!
Wszystkim Uczestnikom jeszcze raz wielkie dzięki za obecność na Uroczystości upamiętniającej Pierwszą Masowa Zsyłkę na Sybir w dn. 9/10.02.1940r.

KILKA ZDJĘĆ, DLA PRZYPOMNIENIA LUB „PRZEŻYJMY TO JESZCZE RAZ”:

2 WOJSKOWY ODDZIAŁ GOSPODARCZY
2 WOJSKOWY ODDZIAŁ GOSPODARCZY
Fot. Andrzej Powidzki

Fot. Andrzej Powidzki

Fot. Andrzej Powidzki

Fot. Andrzej Powidzki

Fot. Andrzej Po

Wszystkim Uczestnikom, którzy brali czynny udział w Uroczystości obchodów Pierwszej Masowej Zsyłki na Sybir raz jeszcze serdecznie dziękuję i do zobaczenia na kolejnych spotkaniach upamiętniających nasz los, nasze życie… Z racji piastującego stanowiska miło było widzieć Sybiraków z Koła Fabryczna – aktywnie uczestniczących we wszystkich fazach naszej Uroczystości. I tak … trzymajmy się!

„JEŚLI ZAPOMNĘ O NICH – TY BOŻE NA NIEBIE ZAPOMNIJ O MNIE!”

(Adam Mickiewicz – „Dziady” Część III)

Opracował:
Uczestnik Spotkania
Antoni Tunkiewicz
Koło Fabryczna
Prezes
atuna24@go2.pl